

TROMS FYLKESKOMMUNE

Postboks 6600

9296 TROMSØ

Att.Marius Rølland

Høringssvar - regional plan for kultur, idrett og friluftsliv - høring av planprogram

Dato

01.09.2026

Vår ref.

2026/12091

Deres ref.

26/08381

Saksbehandler

Helena Ingegerd Eriksson
seniorrådgiver

PB 4013 Ullevål Stadion
0806 Oslo

post@nasjonalarkivet.no
48 05 56 66

Org. nr.

961181399

Nasjonalarkivet viser til Troms fylkeskommunes høring av planprogram for *Regional plan for kultur, idrett og friluftsliv i Troms*, og vil benytte anledningen til å løfte fram arkiv som en sentral del av kulturarven og et viktig samfunnsområde i det videre planarbeidet.

Våre hovedsynspunkter:

1. Tydeliggjøre arkiv som en del av kultur- og kulturarvfeltet i den regionale planen, og la bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av offentlige arkiver og privatarkiver inngå i kunnskapsgrunnlaget.
2. Løfte frem arkivenes betydning for demokrati, kildekritikk, mangfold, identitet og tilhørighet i relevante plantemaer, særlig i «*Rom for deltakelse og mangfold*».
3. Synliggjøre samiske arkiver, kilder til samisk historie og dokumentasjon av kvensk/norskfinsk historie og samfunnsliv i det videre planarbeidet og kunnskapsgrunnlaget, og sikre arkivfaglig kompetanse en tydelig rolle i prosessen.

1. Arkiv som kulturarv og samfunnsdokumentasjon

Vi merker oss positivt at arkiv er omtalt i planprogrammet, og at både lov om dokumentasjon og arkiv og Nasjonalarkivets strategi for privatarkiv er nevnt. Arkivfeltet bør likevel synliggjøres tydeligere i den videre planen.

Ved å bevare autentisk og pålitelig dokumentasjon fra offentlig og privat sektor bidrar arkivene til å dokumentere samfunnsutviklingen og gi innbyggere og lokalsamfunn i Troms historisk og kulturell forankring.

Tilgang til dokumentasjonen fremmer åpenhet og etterprøvbarhet, ivaretar rettigheter og gjør det mulig å forstå samfunnets utvikling. I møte med desinformasjon og svekket tillit er autentiske og etterprøvbare kilder særlig viktige.

Arkivmateriale kan også brukes aktivt i formidling og undervisning. Autentiske kilder styrker kildeforståelse og kildekritikk og kan bidra til planens mål om deltakelse, demokrati, identitet og tilhørighet.

2. Arkiv, deltakelse og mangfold

Hvilke arkiver som blir bevart og gjort tilgjengelige, har betydning for hvem og hva som blir representert i samfunnets hukommelse. Dette perspektivet er relevant for flere temaer i planprogrammet. Nasjonalarkivet anbefaler særlig at arkiv og dokumentasjon får en tydelig plass i plantemaet «*Rom for deltakelse og mangfold*».

Arkiver fra organisasjonsliv, arbeidsliv, minoriteter, lokalsamfunn og enkeltpersoner bidrar til en bredere og mer representativ samfunnshukommelse. Bevaring og tilgjengeliggjøring av slik dokumentasjon handler derfor også om deltakelse, mangfold og tilhørighet.

Dette er særlig relevant i Troms, der planen vektlegger samisk språk og kultur og kvensk/norskfinsk språk, kultur og historie. Bevaring og tilgjengeliggjøring av arkiver fra disse miljøene kan sikre dokumentasjon som ellers kan gå tapt.

3. Kilder til samisk og kvensk historie

Arkiver og andre kilder til samisk og kvensk/norskfinsk historie er viktige for å dokumentere språk, kultur, samfunnsliv og rettigheter. Dette er særlig relevant i Troms og i lys av den historiske fornorskningen. Nasjonalarkivet merker seg derfor positivt at planprogrammet løfter fram samisk og kvensk språk og kultur, og vil understreke betydningen av å bevare, tilgjengeliggjøre og formidle denne dokumentasjonen.

Gjennom Samisk arkiv og arbeidet med samisk og kvensk historie forvalter og tilgjengeliggjør Nasjonalarkivet dokumentasjon om blant annet historie, språk, kultur, samfunnsliv og rettigheter. Slike kilder gir kunnskap om egen historie, dokumenterer rettigheter og er viktige i arbeidet med sannhet og forsoning.

Nasjonalarkivet

Nasjonalarkivet mener derfor at samiske arkiver og kilder til samisk historie bør inngå i kunnskapsgrunnlaget og planprosessen. Det bør også legges vekt på dokumentasjon av kvensk/norskfinsk historie og samfunnsliv.

Nasjonalarkivet ser fram til det videre arbeidet med den regionale planen.

Om Nasjonalarkivet

Nasjonalarkivet er Norges øverste arkivmyndighet. Vårt samfunnsoppdrag er å bidra til effektiv dokumentasjonsforvaltning, samt å sikre, bevare og gjøre tilgjengelig et bredt og allsidig utvalg av samfunnets arkiver.

Med hilsen Nasjonalarkivet

Gro Kathrine Hendriksen

fungerende avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter